

Ministerie van Economische Zaken & Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AV 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp: Zienswijze Holland Solar en NWEA op het wetsvoorstel Energiewet
Datum: 11 februari 2021

Geachte mevrouw / heer,

Graag maken Holland Solar en de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) gebruik van de geboden mogelijkheid om te reageren op het wetsvoorstel Energiewet.

Wij verwelkomen de sterk verbeterde structuur van de wet, en staan in beginsel positief tegenover het principe om alleen de fundamentele rechten in de wet op te nemen, en details goed te regelen in algemene maatregelen van bestuur, ministeriële regelingen, voorwaarden en methoden. Dit verhoogt de flexibiliteit om de wetgeving snel aan te passen aan de praktijklessen van de energietransitie.

Zo'n fundamenteel recht betreft het voorgestelde nieuwe aansluit- en transportregime.

Kern van onze reactie hierop is dat we noodgedwongen accepteren dat systeembeheerders tijd nodig hebben voor een inhaalslag in netcapaciteit, maar dat de rechtszekerheid voor aangesloten met deze wettekst onvoldoende gewaarborgd wordt.

Wij geven suggesties voor oplossingen hiervoor, die we graag met u en andere belanghebbenden bespreken in het vervolg op deze consultatie.

Het nog ontbreken van de cruciale AMvB's verhindert het goed kunnen beoordelen van het gehele wettelijke bouwwerk. Wij roepen u daarom dringend op om bij de totstandkoming daarvan intensief te overleggen met alle belanghebbende partijen, en voldoende inspraak mogelijk te maken.

Holland Solar en NWEA zijn voorstander van een toegankelijk energiesysteem met een eerlijk speelveld voor alle spelers. Wij verwelkomen daarom dat de Energiewet ruimte geeft aan de prosumen en de energiegemeenschap om actief deel te nemen aan de markt. Immers, zij dragen in toenemende mate bij aan de duurzame opwek van elektriciteit.

Wij spitsen onze vragen, reacties en zorgen toe op de artikelen over aansluiten, transporteren en congestie management in hoofdstuk 3. Dit vanwege het grote belang voor de energietransitie van vrije toegang tot het net en tijdige realisatie van de aansluitingen. In dat

kader besteden wij ook aandacht aan enkele artikelen in andere hoofdstukken, die relevant zijn voor de zekerheden van ontwikkelaars en exploitanten van duurzame opwekinstallaties.

Wij verzoeken u dringend om de door u aangekondigde strengere kwaliteitseisen aan systeembeheerders alsnog op te nemen in de wettekst en in de daaraan gerelateerde AMvB's, als tegenwicht voor het mogen uitstellen van de realisatie van aansluitingen en als prikkel voor het tijdig verzwaren van het net.

Tijdens de inhaalslag in netcapaciteit zijn wij voorstander van het toepassen van flexibiliteitsoplossingen om congestie te voorkomen. Door terug te regelen (redispatch) op basis van economische criteria, denken wij dat er substantieel meer duurzame opwek aangesloten kan worden.

Bij de voorbereiding van deze zienswijze zijn door leden van onze vereniging vragen en voorstellen ingebracht die niet in deze zienswijze zijn opgenomen; niet omdat de andere leden zich daar niet in konden vinden, maar omdat de tijd ontbrak om daar een goede discussie over te kunnen voeren. Mogelijk worden die vragen en ideeën door de desbetreffende leden in een eigen zienswijze ingebracht.

Onze zienswijze behandelt 23 onderdelen, die we hierna zo veel mogelijk in volgorde van de wettekst presenteren. Op het volgende blad treft u een lijst met de geadresseerde onderdelen aan.

Hoogachtend,

Namens NWEA: Sascha van Rooijen, directeur

Namens Holland Solar: Amelie Veenstra, directeur Beleid

Inhoud zienswijze

Behandelde onderdelen in de zienswijze:

1. Structuur en opzet van de wettekst en de memorie van toelichting
2. Definitie van een aansluiting
3. Opknipverbod
4. Cablepooling
5. Investerings door systeembeheerders
6. Het geschikte spanningsniveau voor een aansluiting
7. Het recht op aansluiting
8. De aansluittermijn
9. Alternatieve aansluitpunten
10. Volgorde van behandelen van aanvragen voor een aansluiting
11. Zelf realiseren van een aansluiting
12. Afsluiten vanwege veiligheid
13. Het recht op transport
14. Onderbreekbare beschikbaarheid
15. Vervallen van transportrechten
16. Congestie en inkoop van flexibiliteit
17. Kwaliteit van de dienstverlening van systeembeheerders
18. De aansluit- en transportovereenkomst
19. Aansluiten van duurzame opwek op gesloten systemen
20. Klachtbehandeling
21. Voorwaarden en methoden
22. Inspraak bij de verdere uitwerking

Als laatste adresseren wij de door u gestelde vraag over:

23. Experimenten

Wij konden uit de reacties van onze leden geen eenduidig antwoord afleiden op uw vraag over welke randvoorwaarden voor de tijdelijke taak voor waterstof van de systeembeheerder in het wetsvoorstel en de bijbehorende AMvB dienen te worden geborgd.

Zienswijze Holland Solar en NWEA op het wetsvoorstel Energiewet

1. Structuur en opzet van de wettekst en de memorie van toelichting

Wij verwelkomen de heldere, logische structuur waarin deze nieuwe wet is gegoten. De onderverdeling in titels en afdelingen maakt de wet goed leesbaar.

Graag zouden wij de memorie van toelichting meer zien aansluiten op deze structuur. Er zit nu veel onnodige herhaling van complete teksten in. De verwijzingen naar het Clean Energy Package en de nationale doelstellingen zijn zinnig, maar wat ontbreekt zijn de logische verwijzingen naar de titels, afdelingen en artikelen in de wettekst.

Suggestie: laat de memorie van toelichting de structuur van de wet één op één volgen, en verwijs in de rechter kantlijn naar het Clean Energy Package en de nationale doelstellingen.

De wettekst komt op ons over als een 'kapstok' voor later nog nader uit te werken algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Wij kunnen ons vinden in het principe om alleen de fundamentele rechten in de wet op te nemen, en details goed te regelen in AMvB's, MR's, voorwaarden en methoden. Dit verhoogt de flexibiliteit om de wetgeving snel aan te passen aan de praktijklessen van de energietransitie.

Maar voor de rechtszekerheid van onze leden is het dan wel noodzakelijk dat:

- in de wet alle fundamentele principes en rechten van partijen goed geborgd worden
- u voor de verdere totstandkoming van wet en AMvB's adequaat overleg en inspraak organiseert, in de vorm van stakeholdergesprekken en internetconsultaties, voorafgaand aan de parlementaire behandeling van de wet
- de kapstok van de Energiewet (zoals nu geformuleerd) tijdens en na de uitwerking van de AMvB's bijgewerkt wordt om het geheel kloppend te krijgen
- u helder aangeeft voor welke AMvB's u een (zware) voorhangprocedure wilt toepassen.

In de artikelen over het recht op aansluiting en transport wordt voor belangrijke principes en rechten in onze ogen ten onrechte verwezen naar de nog te formuleren AMvB's. Deze principes en rechten moeten wel degelijk opgenomen worden in de wettekst zelf. In de volgende hoofdstukken gaan we hier nader op in.

2. Definitie van een aansluiting

[Artikel 1.1 begripsbepalingen]

In het wetsvoorstel is een "aansluiting" in art. 1.1 gedefinieerd als een verbinding tussen een systeem en een onroerende zaak als bedoeld in art. 16 onderdeel a t/m e wet WOZ. Feitelijk komt dit neer op één aansluiting per WOZ-object, met enige begrenzing door recente jurisprudentie.

Echter, in de praktijk is de uitleg van systeembeheerders hierover verschillend, waarbij ook zaken als huisnummers en perceelgrenzen een rol kunnen spelen. Bij onder andere PV-systemen op daken die als afzonderlijk WOZ-object worden beschouwd, is het hierdoor vooraf moeilijk in te schatten wat de mogelijkheden voor een eigen aansluiting zijn.

Harmonisatie over de uitleg door systeembeheerders is op dit punt gewenst.

Tevens verzoeken wij u om te onderzoeken of er voor PV-systemen op daken uitzonderingen mogelijk zijn op 'één aansluiting per WOZ-object', onder voorwaarde dat dit niet leidt tot hogere maatschappelijke kosten. Dit vergelijkbaar met de laatste zin van artikel 1 lid 6 van de huidige Elektriciteitswet: "De netbeheerder en de producent kunnen meerdere aansluitingen overeenkomen indien dit tot lagere kosten voor de netbeheerder leidt."

3. Opknipverbod

[Artikel 1.2 nuancerings op aansluiting en aangeslotene]

Vorig jaar is het zogenaamde 'opknipverbod' in de Elektriciteitswet aangepast. Dit resulteerde in de tekst: *"Productie-installaties voor de opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie of zonne-energie op het land die behoren tot eenzelfde onderneming of instelling en die onderling technische, organisatorische of functionele bindingen hebben en in elkaars onmiddellijke nabijheid zijn gelegen, worden geacht te beschikken over één aansluiting. De netbeheerder en de producent kunnen meerdere aansluitingen overeenkomen indien dit tot lagere kosten voor de netbeheerder leidt."*

In het nieuwe artikel 1.2 van de Energiewet, zien wij onder lid 2 een vergelijkbare tekst terug, alleen ontbreekt de hierboven onderstreepte zin. Wij verzoeken u deze alsnog aan lid 2 toe te voegen, met "systeembeheerder" in plaats van "netbeheerder".

4. Cablepooling

[Artikel 1.2 nuancerings op aansluiting en aangeslotene]

Het vorig jaar in de Elektriciteitswet geïntroduceerde cablepooling-artikel [artikel 1 lid 7] ontbreekt. Hierin wordt gesteld dat één of meer windparken of zonneweides beschouwd worden als één productie-installatie en één onroerende zaak. Wij zouden het hier verwachten als artikel 1.2 lid 3. In de memorie van toelichting wordt er in paragraaf 6.3.2. wel naar verwezen (bladzijden 91 en 92).

Tevens wordt daar een welkome aanvulling op het oorspronkelijke artikel aangekondigd, die het mogelijk maakt om ook aansluitingen van bestaande windparken te combineren met een nieuwe zonneweide, of andersom.

Wij begrepen inmiddels van u dat het artikel er wel degelijk in had moeten zitten, maar er per abuis is uitgevallen.

Wij verzoeken u nog een tweede aanvulling op de wet te maken, die het mogelijk maakt om nieuwe duurzame opwek te combineren op aansluitingen van afnemers van elektriciteit, ook als de duurzame exploitant een andere partij is dan de afnemer. Dit zou een enorm potentieel aan aansluitcapaciteit voor duurzame opwek ontsluiten, zonder dat daarvoor op die plekken nieuwe netinfrastructuur hoeft te worden aangelegd.

In de praktijk roepen het cablepoolingartikel en de relevante artikelen in de Codes Elektriciteit over Meerdere Leveranciers op Eén Aansluiting (MLOEA) nog veel praktijkvragen op. Wij stellen voor om hieraan in het vervolg van dit wetgevingstraject aandacht te besteden en waar mogelijk wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat er maximaal gebruik gemaakt kan worden van deze capaciteitsbesparende oplossingen.

5. Investerings door systeembeheerders

[Artikel 3.4.5 investeringsplan]

[Artikel 3.4.6 procedure investeringsplan]

[Artikel 3.4.7 nadere regels investeringsplan]

Wij juichen toe dat investeringsplannen een structurele rol krijgen om partijen zekerheid te bieden over wanneer congestie opgelost gaat zijn. Ook ondersteunen wij de toevoeging t.o.v. de bestaande praktijk dat de systeembeheerder in zijn investeringsplan de investeringen op moet nemen ten behoeve van aanvragen waar duurzame opwek vanwege congestie niet onmiddellijk kan worden aangesloten.

Wel hechten wij eraan dat het investeringsplan als niet-vrijblijvend in de wet wordt opgenomen. De systeembeheerder moet zich eraan gehouden voelen, en de Autoriteit Consument & Markt (ACM) dient ook hierin een toezichthoudende taak te krijgen.

Aanvullend vinden wij het belangrijk dat in het investeringsplan wordt opgenomen:

- afgewezen transportindicaties
- informatie uit de regionale energiestrategieën
- potentie van congestiemanagement en inzet van flexibiliteit.

In december jl. hebben wij met Netbeheer Nederland en met de ACM het proces van totstandkoming geëvalueerd van de investeringsplannen 2020. Daarin hebben wij afgesproken om voor de investeringsplannen 2022 reeds vroeg in het proces in overleg met elkaar te treden. Deze investeringsplannen worden tussen februari en oktober 2021 opgesteld, en vervolgens in november 2021 formeel geconsulteerd. Op 12 februari staat hiervoor de eerste bijeenkomst gepland, waarin Netbeheer Nederland de basisscenario's zal presenteren die gehanteerd gaan worden voor de investeringsplannen 2022.

Naar onze ervaring worden de investeringen van systeembeheerders te veel vanuit interne metingen bepaald en te weinig vanuit actieve interactie met de markt. Daarom stellen wij voor om het vroeg en interactief betrekken van de marktpartijen een formele basis te geven in de AMvB die genoemd wordt in artikel 3.4.7, en dat in lid 1 “kunnen” wordt vervangen door “zullen”.

Verder stellen wij voor om in de wet of in de AMvB op te nemen dat systeembeheerders de investeringsplannen en de onderliggende detailgegevens transparant en eenduidig zichtbaar dienen te maken, op één platform of website.

[Artikel 3.8.3 methodebesluit]

Verder pleiten wij ervoor om in de toegestane inkomsten van systeembeheerders onderscheid te maken tussen reguliere investeringen (onderhoud en incrementele uitbreidingen) en verzwaringsprojecten (inhaalslag om tempo energietransitie bij te kunnen benen). Voor verzwaringen kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een hogere kapitaalvergoeding dan voor reguliere investeringen. In Duitsland zijn hier al goede ervaringen mee opgedaan.

6. Het geschikte spanningsniveau voor een aansluiting

[Artikel 3.4.8 aansluitaak elektriciteit]

[Lid 1a: een voor aansluiting geschikt punt met een bij die aansluiting behorend spanningsniveau]

[Lid 2b: aansluiting op een voor die aansluiting afwijkend spanningsniveau]

Wij pleiten ervoor om verzoekers om een aansluiting het recht te geven om zelf te bepalen op welk spanningsniveau ze aangesloten willen worden en op welke plaats in het net (bijvoorbeeld op rail A of B in een bepaald station, of een voorkeur voor een bepaald station). Uiteraard is dit recht begrensd door de technische geschiktheid naar het oordeel van de systeembeheerder en de aanwezigheid van voldoende capaciteit.

7. Het recht op aansluiting

[Artikel 3.4.8 aansluitaak elektriciteit]

[Lid 3: onvoldoende transportcapaciteit]

De aansluitverplichting [artikel 23 van de Elektriciteitswet] ondergaat hier een fundamentele wijziging: in plaats van een ongelimiteerde verplichting van de systeembeheerder om aan te sluiten, wordt het deze met artikel 3.4.8 lid 3 toegestaan “om een aanvraag voor een aansluiting af te wijzen en het doen van een aanbod uit te stellen indien en voor zo lang er onvoldoende transportcapaciteit beschikbaar is op zijn systeem.”

Wij zijn ons ervan bewust dat er een inhaalslag nodig is om de netten te verzwaren en om de organisaties van de systeembeheerders daarvoor adequaat uit te rusten. En dat er gedurende een aantal jaren plekken zullen zijn waar de systeembeheerders duurzame opwek daardoor niet onmiddellijk kunnen aansluiten.

Maar de formulering van lid 3 geeft onze leden te weinig rechtszekerheid. Wij stellen daarom voor om het de systeembeheerder niet toe te staan om de aanvraag af te wijzen, maar om hem – voor een sluitende opsomming van situaties – tijd te geven om de netverzwaring door te voeren. Dit gekoppeld aan een realistische, niet-vrijblijvende planning, inclusief boeteclausules bij overschrijding. Nadere regels hiervoor dienen toegevoegd te worden aan de AMvB van lid 5.

Zoals in de memorie van toelichting wordt verhelderd dient de systeembeheerder wel aan te sluiten als flexibiliteitsoplossingen congestie kunnen voorkomen. Door terug te regelen (redispatch) op basis van economische criteria, denken wij dat er substantieel meer duurzame opwek aangesloten kan worden. Dat betekent dat de systeembeheerder verplicht moet worden om een economische afweging te maken en rechtvaardiging te geven over het wel of niet kunnen toepassen hiervan. Wij pleiten ervoor om in de memorie van toelichting naast flexibiliteitsdiensten ook congestiemanagement expliciet te noemen als onderdeel van deze onderbouwing.

Initiatiefnemers die genoeg nemen met een aansluiting zonder of met beperkte (nog passende) transportcapaciteit moeten volgens de wettelijke aansluittermijn aangesloten worden.

Dit doet recht aan de ontstane congestiesituaties en geeft de systeembeheerders de gelegenheid om hun proces op orde te krijgen, terwijl tegelijkertijd het recht op toegang voor aangeslotenen daadwerkelijk gewaarborgd blijft.

De in lid 5 aangekondigde AMvB is van cruciaal belang; deze dient onzes inziens voorgelegd te worden aan het parlement.

8. De aansluittermijn

[Artikel 3.4.8 aansluitaak elektriciteit]
[Lid 4: redelijke aansluittermijn]

De aansluittermijn van 18 weken wordt losgelaten. In de AMvB zullen redelijke termijnen worden opgenomen.

Wij staan open voor realistischere aansluittermijnen – olopend met aansluitvermogen en spanningsniveau – en voor een in samenspraak tussen initiatiefnemer en systeembeheerder afgesproken wensweek, die de aansluittermijn kan verlengen.

Wel is het noodzakelijk dat er in de AMvB bindende termijnen worden vastgelegd, waar initiatiefnemers rechten aan kunnen ontlenuen. Helder moet daaruit worden hoe de systeembeheerder gehouden wordt aan de per AMvB vastgelegde of in de wensweek afgesproken termijn en wat de (eventueel financiële) consequenties zijn van overschrijding.

9. Alternatieve aansluitpunten

[Artikel 3.4.8 aansluitaak elektriciteit]
[Lid 5: AMvB voor aansluitaak]

In de memorie van toelichting wordt aangekondigd dat de systeembeheerder volgens de AMvB uit lid 5 alternatieve, geschikte aansluitpunten in kaart moet brengen waar wel de gevraagde transportcapaciteit beschikbaar is, zodat alsnog aansluiting kan plaatsvinden. In de AMvB dient dan wel opgenomen te worden welke extra aansluitkosten de systeembeheerder voor zo'n alternatief aansluitpunt maximaal in rekening mag brengen, of wat de maximale afstand mag zijn van de installatie tot het alternatieve aansluitpunt.

10. Volgorde van behandelen van aanvragen voor een aansluiting

[Artikel 3.4.8 aansluitaak elektriciteit]
[Lid 5: AMvB voor aansluitaak]

In de memorie van toelichting wordt een voorschrift aangekondigd over de volgorde waarop de systeembeheerders verzoeken behandelen, in beginsel op volgorde van binnenkomst.

Onze leden hebben grote behoefte aan meer verdieping van deze problematiek. Er leven vele vragen over hoe de schaarse transportcapaciteit hiermee precies verdeeld wordt en over de consequenties hiervan. Wij stellen voor om hieraan voldoende aandacht te besteden bij de uitwerking van de AMvB, en adequaat overleg te voeren met de belanghebbende partijen.

11. Zelf realiseren van een aansluiting

[Artikel 3.4.9 door verzoeker realiseren van een aansluiting]

Wij stellen voor om in het vervolg van dit wetgevingstraject tot duidelijke afspraken te komen over de vereisten waaraan zelfaanleg moet voldoen.

Veel van onze leden zijn voorstander van het verruimen van de mogelijkheden voor zelfaanleg, bijvoorbeeld door de grens van 10 MVA voor zelfaanleg te verlagen naar 2 MVA. Dit vergt dan wel dat de bovengrens voor de gereguleerde tarieven ook verlaagd wordt van 10 naar 2 MVA. Immers, dan krijgt de systeembeheerder boven die grens altijd zijn kosten volledig vergoed, terwijl initiatiefnemers kunnen besluiten zelf aan te leggen als dit doorlooptijd en kosten vermindert. Dit alles onder voorwaarde dat aansluitingen kleiner dan 2 MVA niet duurder worden.

Verder verzoeken wij u artikel 16c lid 5 van de Elektriciteitswet ook weer op te nemen in artikel 3.4.9 van de Energiewet: *“Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het wijzigen, onderhouden en verwijderen van een aansluiting.”*

12. Afsluiten vanwege veiligheid

[Artikel 3.4.11 in gebruik geven, beheren en onderhouden van aansluitingen]
[Lid 2d: Afsluiten indien dit noodzakelijk is vanwege veiligheid]

Lid 2d van artikel 3.4.11 geeft de systeembeheerder de mogelijkheid om een aansluiting op zijn systeem af te sluiten indien dit noodzakelijk is vanwege veiligheid. In de wettekst of de memorie van toelichting wordt dit niet nader gespecificeerd. Dit laat veel ruimte voor interpretatie van het begrip *“noodzakelijk”*.

Wij verzoeken u daarom om:

- een duidelijke omlijning te geven van de situaties waarin een systeembeheerder aansluitingen kan afsluiten vanwege veiligheid
- op welke wijze de gevolgen voor de aangeslotenen kunnen worden geminimaliseerd
- welke schadevergoeding in een dergelijk geval passend is.

13. Het recht op transport

[Artikel 3.4.14 transporttaak elektriciteit]
[Lid 2: onvoldoende transportcapaciteit]

In lijn met artikel 3.4.8. over de aansluitaak wordt het de systeembeheerder met lid 2 van artikel 3.4.14 toegestaan *“om een verzoek om een aanbod tot het verzorgen van transport af te wijzen en het doen van een aanbod uit te stellen indien en voor zo lang er onvoldoende transportcapaciteit beschikbaar is op zijn systeem.”*

In lijn met het door ons geformuleerde standpunt in onderdeel 5 'Het recht op aansluiting', stellen wij voor om het de systeembeheerder niet toe te staan om het verzoek af te wijzen en slechts voor een sluitende opsomming van situaties een tijdelijke beperking van het contracteren van transportcapaciteit toe te staan.

Dit gedurende de tijd die nodig is om de netverzwaring door te voeren en wederom gekoppeld aan een realistische, niet-vrijblijvende planning, inclusief boeteclausules bij overschrijding. Deze voorwaarden dienen beschreven te worden in de AMvB van lid 3. Deze AMvB dient onzes inziens voorgelegd te worden aan het parlement.

Ook hier geldt dat de systeembeheerder wel transport dient aan te bieden als flexibiliteitsoplossingen congestie kunnen voorkomen. En wederom dat de systeembeheerder verplicht moet worden om een economische afweging te maken en rechtvaardiging te geven over het wel of niet kunnen toepassen hiervan. Wij pleiten ervoor om in de memorie van toelichting naast flexibiliteitsdiensten ook congestiemanagement expliciet te noemen als onderdeel van deze onderbouwing.

In de memorie van toelichting zet u in de tweede en derde alinea van bladzijde 93 uw redeneerlijn uiteen, waarom het gerechtvaardigd is om voor de toekenning van schaarse transportcapaciteit onderscheid te maken tussen aangeslotenen aan wie al transport is aangeboden en toegezegd en potentiële aangeslotenen, die vragen om transport. Wij zijn het eens met deze redeneerlijn, met dien verstande dat hiervoor volledige transparantie is vereist over de mate van schaarste in het betreffende netdeel. Dit in lijn met de door u aangekondigde strenge regels die u hierover per AMvB aan systeembeheerders wilt opleggen.

14. Onderbreekbare beschikbaarheid

[Artikel 3.4.14 transporttaak elektriciteit]

[Lid 3: AMvB voor transporttaak]

In de AMvB van lid 3 zal een mogelijkheid worden opgenomen voor het aanbieden van transport met onderbreekbare beschikbaarheid. Hier staat compensatie tegenover. Het gaat hier om een alternatief type transportcontract, dat beide partijen vrijwillig met elkaar overeenkomen.

Wij verzoeken u om een informatieplicht voor de systeembeheerder toe te voegen aan artikel 3.4.14 lid 3 sub b. Transparantie richting de ontwikkelaar of de assetbeheerder is essentieel voor het bouwen van business cases. Het opnemen van een dergelijke informatieplicht neemt een deel van de investeringsonzekerheid weg bij commerciële partijen.

De komende maanden overleggen wij met de systeembeheerders of en hoe een dergelijk contract zou kunnen werken. We onderzoeken gezamenlijk:

- wanneer onderbreekbare capaciteit een betere optie is dan een meerjarig contract voor capaciteitsbeperking
- de toepassing in situaties met en zonder congestie
- de toepassing bij benutten van de storingsreserve
- de procedure die een systeembeheerder moet volgen voor het onderbreken van capaciteit
- hoe de compensatie voor het onderbreken wordt bepaald
- hoe zo'n contract geoperationaliseerd kan worden door gebruik te maken van een real-time interface.

Wij verzoeken u de uitkomsten van deze gesprekken mee te nemen in de verdere uitwerking van de AMvB.

Wij ondersteunen de opmerking op bladzijde 94 van de memorie van toelichting dat het accepteren van een aanbod tot transport met onderbreekbare beschikbaarheid een systeembeheerder niet van de plicht ontslaat om het systeem uit te breiden.

15. Vervallen van transportrechten

[Artikel 3.4.14 transporttaak elektriciteit]
[Lid 3: AMvB voor transporttaak]

Wij ondersteunen het voorkomen van speculeren met aansluitcapaciteit, maar dringen nadrukkelijk aan op helderder geformuleerde regelgeving omtrent het vervallen van transportrechten. Deze regelgeving dient in de wet zelf opgenomen worden, niet in een AMvB.

Als dit tot investeringsonzekerheid leidt, kan dit enorme gevolgen hebben voor de financiering van duurzame opwekprojecten. Er moet minimaal een uitstelkans opgenomen worden (eventueel te bevestigen door ACM) bij vertraging door overmacht bij de aangeslotene, vergelijkbaar met de overmacht waar systeembeheerders zich op mogen gaan beroepen voor de aansluittermijn.

16. Congestie en inkoop van flexibiliteit

[Artikel 3.4.15 congestie en inkoop flexibiliteit elektriciteit]

Artikel 3.4.15 gaat enerzijds over het voorkomen van congestie en anderzijds over het efficiënter ontwikkelen van het systeem.

Wij zijn voorstander van het toepassen van flexibiliteitsoplossingen om congestie te voorkomen en daardoor duurzame opwek eerder aan te kunnen sluiten. Zoals al eerder gesteld kan eerder aansluiten, met meer terugregelmomenten (redispatch) optimaal zijn. Daarom moeten economische criteria worden toegevoegd. Dat betekent dat de systeembeheerder verplicht moet worden om een economische afweging te maken en rechtvaardiging te geven.

Het vereist ook dat congestiemanagement mogelijk moet zijn ook als slechts één aangeslotene (met name het nieuw aan te sluiten productiemiddel) kan meedoen, mits dit niet leidt tot extravagante prijsstelling.

Belangrijk aandachtspunt voor ons is de compensatie voor afregelen om congestie te voorkomen. Bij fysieke congestie schrijft de Europese Verordening voor dat duurzame productie als laatste afgeregeld wordt (voorrang voor duurzaam) en dat de gedeelde inkomsten vanwege redispatch volledig vergoed worden. In andere gevallen moeten opwekkers en systeembeheerders contractuele afspraken maken over een redelijke vergoeding of met een biedladder werken. De wettekst en de memorie van toelichting maken niet echt duidelijk wat wanneer geldt.

Wij verzoeken u daarom te verduidelijken hoe u artikel 13 lid 7 van de Europese Verordening 2019/943 interpreteert. Wanneer is dit van toepassing? Wanneer is er sprake van niet-marktgebaseerde redispatch? Wanneer is de compensatieregeling van de verordening van toepassing?

Het is niet duidelijk of dit artikel is bedoeld om systeembeheerders aan te sporen om flexibiliteitsdiensten aan te kopen of om duidelijk te maken dat systeembeheerders in beginsel niet zelf flexibiliteitsdiensten mogen uitvoeren, maar die bij de markt moeten inkopen.

In dat licht is ook niet duidelijk op welke situatie een ontheffing van ACM precies betrekking heeft: betreft dat een ontheffing voor een systeembeheerder om geen actie te hoeven ondernemen tegen congestie of betreft dat een ontheffing voor het zelf uitvoeren van flexibiliteitsdiensten? Wij pleiten voor verduidelijking van de doelstelling van deze bepaling alsmede de ontheffingsmogelijkheid.

Verder merken wij op de toets uit het zesde lid ("*economisch efficiënt*") inhoudt dat wordt getoetst of de systeembeheerder zelf kan voorzien in een dienst tegen een lagere kostprijs. Dit heeft het risico dat er alleen gekeken wordt naar korte termijn efficiency en niet naar de kostprijzdalingen en innovaties die de markt kan voortbrengen. Om de markt een kans te geven zou de toets moeten zijn of de markt een redelijke prijs hanteert, die in concurrentie tot stand komt.

In dit artikel wordt ook de mogelijkheid gecreëerd om flexibiliteitsdiensten structureel in te zetten als alternatief voor verzwaring (afwegingskader Verzwaren tenzij). Wij ondersteunen deze mogelijkheid, mits deze toegepast wordt op een beperkt aantal momenten met een hoge piek in de transportbehoefte, en als dat leidt tot lagere, maatschappelijke kosten.

Voor congestie en inkoop van flexibiliteit kunnen regels worden gesteld in een aparte AMvB. Wij stellen voor om van “kunnen” “zullen” te maken en dit artikel en de AMvB verder uit te werken in samenspraak met de belanghebbende partijen. Op basis daarvan kunnen dan waar mogelijk wet- en regelgeving zodanig aan worden gepast dat er maximaal gebruik gemaakt kan worden van deze capaciteitsbesparende oplossingen.

17. Kwaliteit van de dienstverlening van systeembeheerders

[Artikel 3.5.7 kwaliteitsborgingssysteem]

[Artikel 3.8.3 methodebesluit]

In uw Kamerbrieven over het netcapaciteitstekort en in de gesprekken die wij met u hebben gevoerd in de aanloop naar deze consultatie, heeft u veel nadruk gelegd op strenger te stellen kwaliteitseisen aan systeembeheerders, onder meer als tegenwicht voor het mogen uitstellen van de realisatie van aansluitingen en als prikkel voor het tijdig verzwaren van het net.

Wij hadden verwacht dit strengere kwaliteitsregime aan te treffen in artikel 3.5.7, maar zien tot onze teleurstelling dat dit hier niet is geadresseerd.

Wel lezen wij in de toelichting op lid 3 van artikel 3.8.3 dat invoering wordt overwogen van kwaliteitsregulering op aansluitsnelheid van systeembeheerders.

Wij achten het absoluut noodzakelijk om de aangekondigde strengere kwaliteitseisen alsnog op te nemen in de wettekst en in de daaraan gerelateerde AMvB's. Woorden als “*invoering wordt overwogen*” geven onvoldoende investeringszekerheid aan marktpartijen.

18. De aansluit- en transportovereenkomst

[Artikel 3.5.16 eisen ATO]

Volgens het wetsvoorstel moeten bij ministeriële regeling regels worden gesteld over de aansluit- en transportovereenkomst tussen een systeembeheerder en een ‘kleine’ aangeslotene (artikel 3.5.16).

Naar onze mening zou dit ook moeten gelden voor grote aangeslotenen. Of, nog beter, van overheidswege zou een modelovereenkomst moeten worden vastgesteld waar alleen in onderlinge overeenstemming van kan worden afgeweken.

19. Aansluiten van duurzame opwek op gesloten systemen

[Artikel 3.6.22 regime GS]

[Artikel 3.6.23 regime GS – aansluiten en transporteren]

Wij verzoeken u om te onderzoeken of de mogelijkheden kunnen worden verruimd om duurzame elektriciteitsopwek aan te sluiten op gesloten systemen. Dit kan resulteren in significante capaciteitsbesparingen. Uiteraard werken onze leden graag mee aan dit onderzoek.

20. Klachtbehandeling

[Artikel 3.5.18 klachtbehandeling]

Het wetsvoorstel bepaalt dat een distributiesysteembeheerder een klachtenprocedure moet hebben voor de afhandeling van door een 'kleine' aangeslotene ingediende klachten. Die procedure moet aan bepaalde eisen voldoen. Voorts biedt het wetsvoorstel eenieder die een geschil heeft met een systeembeheerder over de uitvoering van zijn wettelijke taken de mogelijkheid een geschilprocedure aanhangig te maken bij de ACM.

Naar onze mening moet hetgeen de Energiewet bepaalt over de afhandeling van klachten van toepassing zijn op alle aangeslotenen, alsmede op partijen die een aansluiting hebben aangevraagd, en ook op alle systeembeheerders.

Voorts zouden systeembeheerders verplicht moeten worden periodiek klanttevredenheidsonderzoeken uit te voeren, over de resultaten daarvan te rapporteren aan de ACM en waar nodig op eigen initiatief of op aanwijzing van de ACM een verbeterplan op te stellen. Indien de ACM uiteindelijk constateert dat er structureel niet wordt voldaan aan afdoende klanttevredenheid dan moeten hier ook consequenties voor de systeembeheerder aan verbonden worden.

21. Voorwaarden en methoden

[Artikel 5.1.9 vaststellen methoden of voorwaarden]

[Artikel 5.1.10 procedure voorstel voorwaarden of methoden]

[Artikel 5.1.11 toetsingskader ACM en procedure]

U geeft aan dat de Codes Elektriciteit met deze nieuwe wetgeving niet meer gelden als “algemeen geldende voorschriften, maar als door de ACM geaccordeerde voorwaarden in het privaatrechtelijk domein”. Als we het goed begrepen hebben komt het erop neer dat sommige delen van de codes overgeheveld worden naar ministeriële regelingen, en voortaan vastgesteld worden door ambtenaren van het ministerie van Economische Zaken & Klimaat. Andere delen van de codes gaan door als voorwaarden of methoden.

In de memorie van toelichting geeft u aan dat “deze statusverandering niet betekent dat de huidige praktijk voor het overgrote deel niet voortgezet zou kunnen worden. De inhoud van de technische codes en de procedure voor vaststelling hoeft niet ingrijpend veranderd te worden. De huidige inhoud en procedure sloten juist slecht aan op het karakter van codes als regelgeving. De voorgestelde nieuwe juridische status van voorwaarden die door de TSB en de DSB worden toegepast in het privaatrechtelijke domein past goed bij de bestaande praktijk.”

Het wordt ons ook met deze uitleg onvoldoende duidelijk wat dit gaat betekenen voor de totstandkoming van de regelgeving over netten. Van verschillende kanten worden inmiddels zorgen geuit over de beoogde nieuwe werkwijze. Wij maken ons met name zorgen over de mate waarin wij invloed kunnen blijven uitoefenen op de totstandkoming van nieuwe regels, en hoeveel tijd we krijgen voor inspraak.

De huidige werkwijze voldoet goed, met gestructureerd periodiek overleg tussen marktpartijen en systeembeheerders in het Gebruikersoverleg Elektriciteits- en Gastransportnetten (GEN), met thematische werkgroepen voor specifieke onderwerpen zoals meerdere leveranciers op één aansluiting of congestiemanagement en met ad hoc overleg tussen systeembeheerders en marktpartijen.

Bovendien vergroot het onderbrengen van de codes onder ministeriële regelgeving de verantwoordelijkheid bij het ministerie van Economische Zaken & Klimaat. Dit vraagt dan ook om het vergroten van de capaciteit van het ministerie, waar nu al op geanticipeerd moet worden. Onderbezetting bij het ministerie en lagere prioritering in een politiek dynamische omgeving, zullen leiden tot vertraging van procedures, wat ook zijn weerslag zal hebben op de snelheid van de energietransitie.

Wij roepen u daarom dringend op om:

- veel aandacht te besteden aan de verdere uitwerking van de wettekst en van deze nieuwe werkwijze
- handvatten te bieden voor inspraak en overleg, conform de bestaande werkwijze met het GEN (of die werkwijze in stand te houden)
- detailniveau en kwaliteit van de voorwaarden en methoden afdoende te borgen
- de kritische blik van de toezichthouder effectief terug te laten komen in de nieuwe werkwijze
- zorg te dragen voor een verantwoorde fasering in de overgang van de oude naar de nieuwe werkwijze
- voldoende rechtsbescherming te bieden aan aangeslotenen en een rechtsvacuüm te voorkomen.

22. Inspraak bij de verdere uitwerking

[Titel 6.4. Verhoudingen andere wetten]

Bij vele onderwerpen in dit wetsvoorstel is bepaald, dat ze nader uitgewerkt zullen of kunnen worden bij AMvB of MR. Gezien de (technische) aard van de nader te regelen punten, de inhoud en de operationele impact van deze punten en regelingen op de energiemarkt en de complexiteit van de te regelen punten, zien wij graag een toevoeging in titel 6.4 die de noodzakelijke inspraak adresseert van belanghebbende partijen uit de energiemarkt. Deze dienen bij de totstandkoming van alle AMvB's en MR de gelegenheid te krijgen hun input te leveren ofwel door een zogenoemde voorhangprocedure ofwel door een internetconsultatie.

23. Experimenten

[Leeswijzer]

U vraagt of een experimenteerbepaling in dit wetsvoorstel nodig is, en als nodig, waar deze dan op zou moeten zien.

Wij vinden het belangrijk dat kan worden nagegaan of regelgeving verbeteringen in de weg staat die essentieel zijn voor de ontwikkeling van de energietransitie. Indien hiervoor een eenvoudige experimenteerbepaling nodig is, zouden we die graag toegevoegd zien.

Wij denken met name aan experimenten waar integratie van verschillende systemen tot besparing van netcapaciteit kan leiden.